

Cinege mesék

Ötlet-tár 2017 első napjaira, heteire

Tartalom

Ötletek a körforgáshoz	2
Fél tucat ötlet az órához.....	5
Egy-egy ötlet a napokhoz, hónapokhoz és az évszakokhoz	8

Töröm a fejem, hogy mi is legyen az a fogalom, melyet körbe, körbe, körbejárunk az első napokban a csoportommal. Tavalyelőtt a „Háromkirályokat” helyeztük középpontba. Tavaly a „szerencse hózó” újévi jelképeket és mind a kettőnek nagy sikere volt, de kell (nekem), hogy idén mással, másképp kezdjünk.

Aztán hirtelen eszembe jut egy téma, ami elég izgalmas lehet ahhoz, hogy napokig, talán hetekig foglalkozzunk vele és ez nem más, mint az idő körforgása. A gyerekek számára az egyik legnehezebben felfogható, észlelhető folyamatok egyike. Az ötlet tetszik és „beindul” az agyam. Mielőtt az idővel foglalkoznánk, magáról a körforgásról kellene minél több tapasztalatot biztosítanom, hogy lássák, érezzék, hogy mit is jelent ez a fogalom. Ehhez azonban előbb talán a gömbbel és körrel kellene kezdenünk. Év elején már volt egy 5 napos témahetünk a körről. Kezddhetném az akkori kedvenc játék megkeresésével (200 különböző színű és méretű körlap) és újra hasznosításával, de mivel is bővíthetném a tevékenységek sorát?

Ötleteket keresgélek, de bizony elég keveset találok, ezért aztán szabadjára engedem a gondolataimat. Gömb: labda, gombóc, nap... Kör: hogyan is lesz a gömbből kör? Hogyan lehet szabályos körformát létrehozni? Adhatok-e körzöt óvodásaim kezébe? Tudunk-e körzöhöz hasonló tárgyat alkotni? Mivel lehet a körforgást bemutatni, érzékeltetni, éreztetni? Körtánc, forgások, pörgések, körjátékok, „simizós” labda, karika, bűgőcsiga, pörgettyű, fogaskerék... Mi az, ami körbe forogva működik és ismerhetik a gyerekek? Kerék, óriáskerék, forgatható földgömb, felhúzható játékok, óra. Óra. Idő. Az idő körforgása. Napok, napszakok, hónapok, évszakok, évek és már meg is van a következő téma: az élet körforgása, de most előbb rendet kell teremteni az első témához kapcsolódó kesze-kuszaságban.

Ötletek a körforgáshoz

Fél tucat ötlet, tevékenység a körhöz, karikához, gömbhöz és persze az ezektől elválaszthatatlan a körforgáshoz

1. Játékba csalogatók:

Kör, kör, ki ját-szik? Csak egy kis-lány hi - ány- zik, csak egy hi - ány- zik.

2.

Kör, kör, ki játszik?
Csak egy legény hiányzik,
Csak egy hiányzik.

3.

Kör, kör, ki játszik?
Már senki sem hiányzik,
Mindenki játszik.

- ❖ Ki játszik körbe? Táncol az Örzse, piros köpönyegbe.

2. Mozgásos játékok, mozgások:

- ❖ Labda, karika gurítása, pörgetése, forgatása (akár megadott irányba vagy a karika kézen, lábon, derékon, nyakon)
- ❖ Karika hajtása bottal (népi gyermekjáték): A hulahopp karikát egy bot segítségével kell elgurítani egy adott pontig

Pósa Lajos: Karikázás (részlet)

*Karikázzunk karikával Karikafalvára!
Ott lesz még nagy karikázás a sok karikával:
Fakarikát megkergetjük a vaskarikával,
Vaskarikát azután ezüst karikával,
Hát az ezüst karikát? Aranykarikával.
Túl a nádton, a Hernádon a karikás vára,
Karikázzunk karikával!*

- ❖ Métázás (népi gyermekjáték) (A szabályát lásd: <http://www.lurkovilag.hu/index.php?c=1888>)
- ❖ Golyózás vagy gombozás (gombfocizás)
- ❖ Pörgettyű verseny
- ❖ Körjátékok, mozgások körben, körtáncok stb.

3. Játékok, feladatok, játékos feladatok:

- ❖ Szabad játékok, csoportosítások megadott szempontok alapján a különböző méretű és színű körlapokkal

- ❖ Kör, karika, gömb alakú tárgyak keresése a csoportszobában, udvaron, és az óvoda környékén
- ❖ Hány kört rajzoltam a hátadra? Melyik volt a nagyobb? Melyik a legkisebb?
- ❖ Lisztbe, gyurmába, homokba rajzolt körök körvonalának lejárása, kirakása terményekkel, termésekkel
- ❖ Kör létrehozása tárgyak körberajzolásával
- ❖ Körző bemutatása, kipróbálása (körző készítése bot, spárga és ceruza felhasználásával)
- ❖ Mi lehet belőle? (Egy papírra előre köröket rajzolunk (8 -10 db) és a gyerekeknek ki kell egészíteni a köröket úgy, hogy azokból különböző dolgok váljanak.)
- ❖ Keresd a gömböt és a kört! (Képekből összeszerkesztünk egy olyan feladatlapot, melyen ezek a formák megtalálhatók és a gyerekeknek körbe kell keríteni azokat)

Pl: épületek képei, ahol megjelennek ezek a formák: gömbházak, kupolák, ablakok, díszítés, közlekedési képek, bogárképek, stb.

4. Kézműves ötletek

- ❖ Zúgattyú készítése (népi gyermekjáték)

A drúgattyú vagy zúgattyú egy hengeres fadarab, melynek közepére két lyukat kell fúrni, ebbe spárgát, illetve erősebb madzagot fűzünk, a végét összekötjük. A két szélén megfogjuk, és addig pörgetjük, míg a madzag be nem csavarodik. Amikor széthúzzuk, a fadarab elkezd pörögni: amíg kifelé pörög, húzzuk a madzagot, amikor a lendület túlviszi, s ismét betekeredik, akkor pedig engedjük. Minél ügyesebb, aki játszik vele, annál hosszabb ideig tudja járattatni, s eközben, mint a neve is mutatja, zúgó hangot ad. Gombbal és cérnával is lehet készíteni. (mek.oszk.hu)

- ❖ Gyöngyfüzés, gombvarrás, körmöcskésés, szövés papírtányérra vagy hulahopp karikára

- ❖ Színes pomponok készítése maradék fonalakból (Játék az elkészült pomponokkal: csipesszel tojástartóba rakosgatás)
- ❖ Mandalák készítése terményekkel (Újév lévén különböző színű lencsével)
- ❖ Fogaskerekek barkácsolása dobozkartonból (Játék: próbálják meg a különböző méretű fogaskerekeket összekapcsolni!)

5. Versek, mesék:

Zelk Zoltán: Az egyenes meg a görbe

*Jön előre Egyenes,
vele szemben Görbe.
(Miért járnak egyenest,
miért nem járnak körbe?)*

*Hátrák mostan Egyenes
háttal neki Görbe
(Miért mennek hátrafelé
miért nem mennek körbe?)*

*Végül aztán Egyenes
s vele együtt Görbe
se hátra, se egyenest,
járnak már csak körbe!*

6. Sütés, főzés: Sárgarépa golyók készítése

Almás-sárgarépás golyócskák

- 40 dkg sárgarépa,
- 40 dkg alma
- 25 dkg aprított zabpehely, (de használhatunk darált kekszet, piskótamaradékot stb.)
- 1 kiskanál fahéj, 1 citrom leve és reszelt héja,
- 5 dkg méz vagy ennek megfelelő egyéb édesítőszer
- 10 dkg darált dió vagy kókuszreszelék

A sárgarépat és az almát lereszeljük, vagy géppel aprítjuk. Az alma levét érdemes kissé kinyomkodni. Összedolgozzuk a mézzel, a zabpehellyel és a citrommal. Kis golyókat formázunk a masszából, majd megforgatjuk a dióban vagy a kókuszreszelékben. Azonnal fogyasztható. (Forrás: <http://egeszseges-eletmodszerek.hu>)

Fél tucat ötlet az órához

Újév első napjaiban mivel is kezdhethetnénk az órával való ismerkedést, mint egy Szilvesztert idéző játékkal:

1. Az "órák" kalap és a játékok:

Készítsünk egy-egy kalapot vagy előre, vagy a gyerekekkel együtt. Fontos elem, hogy mindegyiken jelenjen meg az óra úgy, hogy 1-től 12-ig mutassa az egész órákat és, hogy minden órából két darab készüljön!

Az elkészült kalapokkal már játszhatunk is:

- ❖ **1. variáció, ha páratlanul lennénk:** Egy jól körülhatárolt helyre letesszük az összes kalapot és háromra mindenkinek fel kell vennie egyet és meg kell találnia a párját (akinek az órája ugyanannyit mutat, mint az övé.) Aki kalap nélkül marad az lesz a kalap lopó (fogó) és a célja az, hogy "elcsenje" valakinek a kalapját. Akinek a kalapját megszerzi, annak a helyébe áll és a "kalaptalan" lesz az új fogó. Fontos szabály: a párok futás közben nem engedhetik el egymás kezét!
- ❖ **2. variáció, ha párban vagyunk:** A gyerekek választanak egy kalapot, majd szaladgálnak a megadott térben. Előre meghatározott jelre párt keresnek és elvégzik a játékvezető által kitalált "feladatot" (pl fogjátok meg egymás kezét, guggoljatok le, majd álljatok fel stb.) A feladat végrehajtása után elmondják a következő mondókat két ill, egy vagy keresztezett kéz összeütésével. Fruzsi mondókája:

*Ecc, pecc, bejöhetsz, a barátom te lehetsz!
Egyet, kettőt tapsolunk, aztán tovább szaladunk!*

Aztán kalapot cserélve szétválnak és tovább futnak.

Fontos szabály: Ugyanazt két egymás utáni játékban senki nem választhatja párjának!

2. **Óra kiállítás, óra bolt és órás műhely kialakítása** a csoportszobában. Ehhez nem kell más, mint összegyűjteni otthonról az órákat, melyek már nem kellenek vagy elromlottak és már indulhat is a játék. Igazán az a jó, ha van egy-kettő, melyet szét is szerelhetünk.
3. **Óriás óra készítése** földre vagy szőnyegre (vagy, ha nincs akkora helyünk, akkor egy hulahopp karika is megteszi).

*Óra, óra miért nem ketyeg?
Oly szomorú, biztos beteg.
Ott áll búsan a sarokban.
Órás bácsi, nem lesz jobban?
Azt hirdeti: siessetek,
Egy percet se henyéljetek*

*Mert az idő hamar eljár,
Tik-tak, tik-tak, mint a madár.*

*Jár a toronyóra, (lassan)
bimm-bamm, bimm-bamm.
Jár a falióra, (picit gyorsabban) tiki-taki, tiki-taki.
A zsebóra azt kattogja: (gyorsan)
tikitaki, tikitaki, tikitaki, tikitaki, TIKK!*

4. Kakukkos, toronyórák barkácsolása dobozokból:

Mese a kakukkról meg az óráról

Volt egyszer egy erdő. Tele volt fákkal, a fák tele kakukkmadarakkal, az erdő szélén pedig órászmester lakott, aki naphosszat ilyen-olyan órákkal pepecselt, de olyan elmerülten, hogy se látott, se hallott. Így élt, éldegélt, s mivel a saját munkáján kívül semmi sem érdekelt, amilyen nagyszerűen ismerte az órák szokásait, annyira fogalma sem volt a kakukkok szokásairól, sőt azt sem igen tudta, mi fán terem ez a madár. Éppen ezért, amikor egy szép nap a nyitott ablakon át beröppent az órával telis-de teli szobába egy kakukk, az órászmester illedelmesen meghajolt előtte, s így köszönt neki: – Jó reggelt fecske! – Én nem vagyok fecske, csak kukk-kukk... kakukkolta hangosan. Kukucs? – csodálkozott az órászmester. Dehogyan. Kakukk! – vágta ki végül a kakukk, és a nagy óra mutatóira pillantott. – Pontosan négy óra van- mondta nyájasan az órászmester, mert azt hitte, azért jött be hozzá a kakukk, hogy megtudja, hány óra van. – Kakukk – kakukk! – kiabált a vendég. – Nem kakukk-kakukk – javította ki az órászmester –, hanem kakukkkakukk-kakukk-kakukk. Négy, érted? Ám a kakukk azt felelte, hogy neki teljesen mindegy, négy óra van e vagy öt, s azzal nézegetni kezdte a sarkokat... Aztán egyszerre csak rátelepedett az órászmester fejére, beleült szép, fészekhez hasonlító gyapjúsapkájába, beletojt egy tojást, s azzal elrepült. – Hej, te kakukkmadár! – kiabált utána az órászmester a fejéhez kapva. – Elvesztettél egy tojást. – Kakukk-kakukk, mesebeszéd! – kiabált vissza az erdő mélyéből a madár. – Nem vesztettem el, hanem odacsempésztem, mert a kakukkok sose rakják tojásukat a saját fészükre, mindig odacsempészik valaki másnak. És az órászmester ott maradt a tojással. Óvatosan kiemelte a sapkából, s szólt: – Hát legalább már a fejemem nem ül ez a gond. Még óvatosabban berakta egy falóra tokjába, majd rácsukta a kisajtót, hadd pihenjen szép nyugodtan a tojás. Csakhogy az órászmester nem ismerte a tojásszokásokat, így szörnyen elcsodálkozott, amikor egy szép napon, egyszerre kinyílt az ajtó, s egy parányi kakukk ugrott ki belőle. Kakukk- kakukk-kakukk... – kiabálta tizenkétszer egymás után. – Kikeltem a tojásból, itt akarok lakni az órában, és annyit fogok kakukkolni mindig, ahányat kívánsz. – Hát, ha már így van – mondta rá az órászmester –, akkor először is azt kell megjegyezned egyszer s mindenkorra, hogy egy órákor nem szabad tizenkettőt kiabálnod, csak egyet, mert tizenkettőt tizenkét órákor kell kakukkolnod. Egykor egyet, kettőkor kettőt, s hogy háromkor hányat, azt már magatok is tudjátok. Te meg az óra. Így magyarázta az órászmester, és így jelent meg a világon az első kakukkos óra...

- ❖ **Óra barkácsolása műanyag kupakból:**
Tubosos krémek kupakjából ilyen órát is készíthetünk.

5. **Párosító játék nagyobbaknak:** A kinder tojás belsejéből könnyen készíthetünk ilyen párosító játékot.

(Képek forrása: <https://hu.pinterest.com/pin/394416879851820936/>)

6. **Gyümölcs, zöldség, mazsola** (vagy akármilyen, de megehető) **óra** összeállítása (és amikor elkészült jó ízű befalása)

Egy-egy ötlet a napokhoz, hónapokhoz és az évszakokhoz

- ❖ Egy kedvenc vers a napokhoz:

Cseh Katalin: Sárkánynaptár (részlet)

Hétfőn rossz a kedvem, bús az első fejem.

Kedden víg vagyok, másik fejem ragyog.

Szerdán öl az unalom, harmadik főmet vakarom.

Csütörtökön a negyedik fellegekbe emelkedik.

Pénteken az ötödik élményekkel telítődik

Szombaton a hatodik a többivel hadakozik.

A hetedik – vasárnap – naphosszat szunyókálhat.

- ❖ **Ugráló iskola a hét napjaihoz és a hónapokhoz:** A tornaterembe ragasztunk egy 7 és egy 12 négyzetből álló akármerre tekeredő vagy egyenes ugráló iskolát. Minden játékos addig ugrálhat, léphet benne előre amíg hibátlan sorrendben sorolja a hét napjait vagy a hónapok neveit, ahol téveszt oda leteszi a jelét. Amikor mindenki, aki játszani akart láthatóvá válik, hogy ki melyik napig, hónapig jutott el.

❖ Évszak fák barkácsolása:

Évszakok (angol mondóka)

*A tavasz csicsergő, csepergő, tekergő
A nyár darázsló, parázsló varázsló
Az ősz cuppogó, huffogó, puffogó
A tél hőzöngő, berzengő, borzongó*

Befejezésül Orgoványi Anikó versével kívánok szép év eleji napokat Mindenkinek:

Orgoványi Anikó: Az aranytollú évmadár

*Minden évben eljön hozzánk,
az Aranytollú Évmadár!
Tizenkét kis fiókája
tipegve nyomában jár.
Libabőrös január,
bice-bóca február,
tollászkodó március,
kendermagos április,
selyemtollú május,
ezüzlábú június,
arany szárnyú július,
csillagszemű augusztus,
holdfényfarkú szeptember,
tűztarajú október,
ködkaparó november,
kopasznyakú december.*

*Eszteendőre mind felnőtt,
fészket raktak, ötvenkettőt,
s láss ekkora örömet,
fiókák csipognak bennük,
épp háromszázhatvanöt!*